

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	5	
ВСТУП.....	6	
РОЗДІЛ 1		
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ		
ДОСЛІДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД		
ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ		
НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....		9
1.1. Корупція в нотаріаті: поняття, ознаки та основні причини поширення.....		9
1.2. Форми корупції у сфері здійснення нотаріальної діяльності та її вплив на розвиток нотаріальної системи..		22
1.3. Адміністративна відповідальність нотаріусів як засіб протидії корупції в сфері здійснення нотаріальної діяльності в Україні.....		35
РОЗДІЛ 2		
ЮРИДИЧНИЙ СКЛАД АДМІНІСТРАТИВНИХ		
ПРАВопорушень, пов'язаних із корупцією,		
вчинених нотаріусами: ТЕОРЕТИЧНІ		
ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ		60
2.1. Загальна характеристика та особливості притягнення нотаріусів до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.....		60
2.2. Нотаріус як особливий суб'єкт адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією.....		72
РОЗДІЛ 3		
ОСНОВНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРЕВЕНТИВНИХ		
АНТИКОРУПЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ У СФЕРІ		
ЗДІЙСНЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		97
3.1. Обмеження щодо одержання нотаріусами подарунків.....		97

3.2. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності нотаріусів.....	121
3.3. Перспективні напрями підвищення ефективності превентивних антикорупційних механізмів у сфері здійснення нотаріальної діяльності в Україні.....	143
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	160

ВСТУП

Розбудова сучасної правової держави вимагає докорінного реформування усіх сфер економічного, політичного та суспільного життя, яке неможливе без активізації процесів євроінтеграції, впровадження сучасних демократичних принципів європейської моделі побудови суспільства, утворення міцної та стабільної інституційної системи охорони й захисту прав і законних інтересів громадян, а також забезпечення чіткого і злагодженого функціонування усіх без винятку правових інститутів. Одним із них є нотаріат, який на сьогодні по праву визнається основоположною складовою економічної структури будь-якої цивілізованої держави, а також специфічним правозахисним інститутом державної гарантії дотримання законності прав та законних інтересів громадян.

З часу проголошення незалежності України триває процес еволюційно послідовного удосконалення сфери надання нотаріальних послуг. І нотаріат сьогодні – це повноцінний самостійно-значущий публічно-правовий інститут, що виконує цілу низку правозахисних і правозастосовних функцій. Він не лише забезпечує захист прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, держави, але також створює умови для стабільного цивільного обороту, мінімізує навантаження на судову систему завдяки зменшенню кількості цивільно-правових спорів, підвищує рівень правової освіти населення тощо. Складність завдань, які покладаються на нотаріусів, важливість та юридична значимість вчинюваних ними нотаріальних дій обумовлює підвищені вимоги до рівня їх професійної компетентності, а також вимагає від них дотримуватись високих морально-етичних принципів та установок, достатніх для забезпечення як особистого авторитету, так і довіри до інституту нотаріату в цілому.

Нотаріус має бути взірцем чесності та порядності, бути гарантом законності та легітимності. Однак, останніми роками процес надання нотаріальних послуг все частіше супроводжується порушеннями прав та законних інтересів громадян. При цьому в загальній структурі таких порушень відмічається тенденція

збільшення частки тих, що вчинені з корисливих мотивів і спрямовані на отримання неправомірної вигоди чи задоволення особистих потреб. Зазначена обставина призвела до перегляду системи суб'єктів, на яких поширюються антикорупційні обмеження та заборони, включення до неї нотаріусів, а також віднесення їх до переліку суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією.

Водночас, такий крок, незважаючи на його прогресивний характер і схвальну оцінку вітчизняними і зарубіжними експертами, не приніс очікуваних результатів. У деякій мірі це можна пояснити і недостатньо ефективною роботою спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, і високим рівнем корумпованості судової системи, і недоліками та прогалинами чинного законодавства тощо. Однак, в якості однієї з основних причин у даному випадку необхідно розглядати невідповідність повноважень, якими законодавець наділив нотаріуса, тим обов'язкам, які він повинен виконувати, а також тим антикорупційним обмеженням і заборонам, яких він повинен дотримуватись.

На відміну від корупції в органах державного управління, корупція в нотаріаті має одну специфічну особливість: вона може бути практично повністю ліквідована, оскільки в її основі лежать, переважно, суб'єктивні чинники, такі як низький рівень правової свідомості та правової культури нотаріусів, недостатній професійний рівень, прагнення до незаконного збагачення тощо. У зв'язку з цим, формуючи стратегію протидії корупції в нотаріаті, за основу необхідно брати саме ті механізми, які спрямовані на ліквідацію детермінант суб'єктивного порядку. І основне місце серед них відводиться інституту адміністративної відповідальності нотаріуса за правопорушення, пов'язані з корупцією.

Викладене вище обумовлює необхідність і практичну значимість проведення ґрунтовного наукового аналізу механізму протидії корупції у сфері надання нотаріальних послуг в розрізі його сприйняття як об'єкту саме адміністративно-правового регулювання. Водночас, вимушені констатувати, що даний напрям антикорупційної діяльності на сьогодні залишається практично не дослідженим. Цьому сприяє і усталений стереотип щодо другорядної ролі інституту адміністративної відповідальності в